

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ & ΕΠΑ.Λ. Β'

28 ΜΑΪΟΥ 2014

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές

A.1 Στο κείμενο του ο Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος επιχειρεί μία διαχρονική και καθολική προσπέλαση της έννοιας «ανθρωπιά». Αρχικά, την ορίζει ως έμπρακτη υποστήριξη σε όλους τους συνανθρώπους αδιακρίτως. Ανατρέχοντας στο παρελθόν, σκιαγραφεί την ανιδιοτέλεια και τα υπόλοιπα ηθικά χαρακτηριστικά του ανθρωπιστή, ο οποίος αποτελούσε ξεχωριστή και ιδιαίτερη προσωπικότητα. Στη σύγχρονη εποχή, βέβαια, επισημαίνεται η ανάγκη διεύρυνσης του ανθρωπιστικού ιδεώδους, το οποίο, ωστόσο, εκφυλίζεται και παρερμηνεύεται. Ο συγγραφέας καταδεικνύει το έλλειμμα ανθρωπιάς στην καθημερινότητα και τις διαπροσωπικές σχέσεις, αποδίδοντας το στην επικράτηση του υλικού ευδαιμονισμού. Τέλος, υπενθυμίζει την ηθική διάσταση της ανθρωπιάς ως συμπληρωματικής του ορθολογισμού καθώς και την επιτακτική ανάγκη διαρκούς και έμπρακτης απόδειξής της.

B.1 Στις σημερινές κοινωνίες κυριαρχεί ένα πλέγμα παραγόντων που μεταλλάσσει τις ανθρώπινες σχέσεις, από σχέσεις κοινότητας σε σχέσεις καθαρά ατομικού συμφέροντος. Ο καταναλωτισμός, ο άκρατος υλικός ευδαιμονισμός, ο καταγιγισμός διαφημίσεων και το όνειρο της προσωπικής ανέλιξης με κάθε τρόπο μετατρέπουν τον πολίτη από συμμετοχο σε ένα κοινό γίνεσθαι σε έναν μοναχικό αγωνιστή επιβίωσης, σε ένα ον απομονωμένο, που μάχεται έναντι όλων των άλλων για την προσωπική του επικράτηση ή έστω διάσωση. Χάνεται, έτσι, η αίσθηση της κοινωνίας ως ολότητας, όπου όλοι και όλα αλληλοεξαρτώνται σε μία κοινή πορεία. Συνεπώς, έννοιες όπως ο ανθρωπισμός, η αλληλεγγύη, η ανεκτικότητα, η δημοκρατία ανανοσηματοδοτούνται μέσα από τον πληθωρισμό της χρήσης τους και χάνουν την οικουμενική τους διάσταση, προσαρμοζόμενες στις εκάστοτε ατομικές επιδιώξεις.

B2. α) Τρόποι ανάπτυξης:

i. Με ορισμό:

Οριστέα έννοια: ανθρωπιά

Γένος: συμπόνια, συμμετοχή

Ειδοποιός διαφορά: με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο ... Του κάθε ανθρώπου

ii. Με παραδείγματα:

«Ο Ντυνάν, για παράδειγμα ... εν ειρήνη».

Γίνεται χρήση, ως παράδειγμα, ανθρωπιστή ο ιδρυτής του «Ερυθρού Σταυρού» Ντυνάν

β) έτσι: δηλώνει συμπέρασμα

ωστόσο: δηλώνει αντίθεση

B3. α)

αναλίσκεται: αφιερώνεται, αφοσιώνεται
οικουμενική: διεθνής, παγκόσμια
διαστρεβλώσεις: αλλοιώσεις, αλλαγές
ολωσδιόλου: ολοκληρωτικά, ριζικά, εντελώς
ευζωίας: ευημερίας, τρυφής.

β)

κοινόχρηστος ≠ ατομικός, ιδιωτικός
συμμετοχή ≠ αποχή
αυτοακυρώνεται ≠ αυτοεπιβεβαιώνεται
γνώση ≠ άγνοια
αδιάκοπης ≠ διακεκομμένης, σταδιακής

B4. α)

«αυτός είναι μεγάλος ανθρωπιστής»: αυτούσια μεταφορά λόγων ανθρώπων που χρησιμοποιούσαν τον όρο «ανθρωπισμός» στο παρελθόν.

«Ερυθρού Σταυρού»: ονομασία Οργανισμού

β)

1§ «ένας όρος κοινόχρηστος, ένα νόμισμα, ... σ' όλα τα χέρια»

1§ «μια προσωπικότητα που ξοδεύεται ολοκληρωτικά για να κάμει το καλό»

3§ «δείχνει πως η οικουμενική ψυχή αισθάνεται βαθύτερα την ταλαιπωρία του ανθρώπου και αναζητεί διέξοδο»

Γ.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: άρθρο σε τοπική εφημερίδα

Ύφος: σοβαρό

Ρηματικά πρόσωπα: α' πληθυντικό, γ' ενικό – πληθυντικό.

Τρόπος πειθούς: επίκληση στη Λογική, χωρίς να λείπει η επίκληση στο Συναίσθημα

Τίτλος: «Αναζητήστε τον Άνθρωπο!»

Πρόλογος:

Στον πρόλογο είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί ως αφορμή ένα περιστατικό που πιστοποιεί την έλλειψη ανθρωπιάς στην εποχή μας. Αυτό το περιστατικό αποτελεί αφετηρία προβληματισμού.

Α' ερώτημα: φαινόμενα που αποδεικνύουν το έλλειμμα ανθρωπιάς στην εποχή μας.

Στον δυτικό κόσμο:

➤ Παραβιάσεις των εργασιακών δικαιωμάτων και πρόκληση ανισοτήτων στη δυνατότητα των ανθρώπων να προστατεύσουν την περιουσία και την ιδιοκτησία τους. Άστεγοι, άνεργοι, κοινωνικά απομονωμένοι.

- Λογοκρισία του Τύπου και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, γενικότερα.
- Εφαρμογή διώξεων για πολιτικές πεποιθήσεις, αναίτιες φυλακίσεις, εφαρμογή βασανιστηρίων και θανατικής ποινής.
- Καταπάτηση του ιδιωτικού ασύλου και του απόρρητου της ιδιωτικής επικοινωνίας.
- Βία – εγκληματικότητα.
- Εκμετάλλευση – κακοποίηση γυναικών.
- Εκμετάλλευση ανηλίκων, παιδική πορνεία.
- Έλλειψη φροντίδας, ρατσιστική στάση απέναντι στα άτομα με ειδικές ανάγκες, ηλικιωμένους, μειονότητες.
- Η τεχνολογία, ενώ υποτίθεται ότι εξυπηρετεί τον άνθρωπο, ουσιαστικά μετατρέπεται σε εργαλείο χειραγώγησης και ελέγχου.
- Εξαιτίας της αστικοποίησης οι άνθρωποι αλλοτριώνονται, αναπτύσσουν ανταγωνιστικές και ψυχρές σχέσεις.
- Στέρηση δικαιώματος στην υγιεινή ζωή και στην επαφή με τη φύση

Στις υπανάπτυκτες χώρες

- Στέρηση του δικαιώματος στη ζωή (εξασθλιωση, πείνα, ανθυγιεινές συνθήκες διαβίωσης, ασθένειες), άσκηση βίας και κακοποίηση, ένταση φαινομένου παιδικής πορνείας και πώλησης παιδιών, παιδική εργασία και συμμετοχή σε πολεμικές επιχειρήσεις. Ανυπαρξία ίσων ευκαιριών μόρφωσης και προσωπικής εξέλιξης.
- Πόλεμοι (εμφύλιοι – τοπικοί), γενοκτονίες, δικτατορικά καθεστώτα.
- Καταπάτηση των δικαιωμάτων των γυναικών, που αντιμετωπίζονται ως αντικείμενα.
- Τρομοκρατικές ενέργειες.

Σε πολιτικούς πρόσφυγες και μετανάστες

- Στέρηση δικαιώματος ιδιοκτησίας, περιουσίας και αξιοπρεπούς διαβίωσης.
- Καταπάτηση εργασιακών δικαιωμάτων (σκληρές συνθήκες εργασίας, μηδαμινές αμοιβές).
- Απώλεια πολιτικών δικαιωμάτων.
- Απομάκρυνση από την πολιτιστική του παράδοση και κληρονομιά.
- Αντιμέτωπιση εχθρότητας από την κρατική εξουσία και τους πολίτες (φαινόμενα εθνικισμού – ρατσισμού και βίας).

Β' ερώτημα: δραστηριότητες που αποσκοπούν στον περιορισμό του ελλείμματος ανθρωπιάς.

Σε ατομικό επίπεδο:

- Αυτομόρφωση, καλλιέργεια ανθρωπιστικών ιδεωδών.
- Άμβλυνση του εγωισμού, του ατομικισμού, της φιλαντίας, προσέγγιση του συνανθρώπου.
- Η οικογένεια οφείλει να ενσταλάξει τα ανθρωπιστικά ιδεώδη στα νέα άτομα
- Καταπολέμηση του φανατισμού, της αδιαλλαξίας και της μισαλλοδοξίας.
- Ενδοσκόπηση, αυτοκριτική, διαρκής αυτοέλεγχος.
- Ανάληψη εθελοντικών δράσεων.

Σε συλλογικό επίπεδο:

- Έμφαση στην ανθρωπιστική εκπαίδευση.
- Ενεργοποίηση των διεθνών οργανισμών (Ο.Η.Ε., Ε.Ε., Ουνέσκο κτλ.) και της παγκόσμιας κοινής γνώμης.
- Ενίσχυση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.
- Κινητοποίηση της πνευματικής και πολιτικής ηγεσίας σε όλα τα κράτη του κόσμου.
- Διεθνής συνεργασία για τον έλεγχο και την καταστολή των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: ψήφιση και εφαρμογή κοινά αποδεκτών κανόνων και αρχών.
- Κατάλυση των ανελεύθερων και ολοκληρωτικών καθεστώτων, εγκαθίδρυση δημοκρατίας και κατάργηση των φυλετικών διακρίσεων.
- Επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων (φτώχεια, ανεργία, εγκληματικότητα, ναρκωτικά, αποδιάρθρωση του κοινωνικού ιστού).

Επίλογος: ευχή για την ανάληψη πρωτοβουλιών, στα πλαίσια της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ώστε να προωθηθούν δράσεις που θα θεραπεύσουν τα κακώς κείμενα που προαναφέρθηκαν. Προτροπή στους αναγνώστες να αφουγκραστούν το πρόβλημα και να κινητοποιηθούν στην κατεύθυνση της άμβλυνσής του.

* Η ανάπτυξη του θέματος είναι ενδεικτική. Προφανώς οι μαθητές δεν είναι υποχρεωμένοι να αναπτύξουν το κείμενό τους στο εύρος των επιχειρημάτων που παρουσιάζονται εδώ.